

ชี้ช่องเพิ่มมูลค่าพืชไร่ด้วย “พลาสติกชีวภาพ”

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เผยอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพกำลังเป็นโอกาสสำคัญของภาคเกษตรไทย ท่ามกลางความผันผวนของตลาดพลังงานโลกและความต้องการวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น ไทยมีจุดแข็งมีวัตถุดิบทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งมันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด สามารถต่อยอดสู่การผลิตพลาสติกชีวภาพมูลค่าสูงได้ ซึ่งการสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุตสาหกรรมจะเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรไทยในระยะยาว

นายันทพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) เปิดเผยว่า ความผันผวนของราคาพลังงานจากสถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลางตั้งแต่ช่วงต้นปี 2569 ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง กระทบต้นทุนการผลิตเม็ดพลาสติกจากปิโตรเคมี ทำให้ราคาพลาสติกทั่วไปพุ่งสูงขึ้นกว่าร้อยละ 30-70 ขณะที่พลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ซึ่งใช้วัตถุดิบจากภาคการเกษตร มีราคาค่อนข้างคงที่ ดังนั้น พลาสติกชีวภาพจึงได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น ในฐานะวัสดุทางเลือกที่ตอบโจทย์ด้านความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

พลาสติกชีวภาพแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) พลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Certified Compostable Bioplastic) ซึ่งสามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ และ (2) พลาสติกชีวฐาน (Bio-based Plastic) ซึ่งสามารถใช้ทดแทนพลาสติกทั่วไปได้ โดยประเทศไทยมีความได้เปรียบจากการเป็นฐานการผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญของโลก โดยเฉพาะ “มันสำปะหลัง” ที่ไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลก และเป็นผู้ผลิตอันดับ 3 ของโลก รองจากไนจีเรียและสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก

อย่างไรก็ตาม แม้ไทยจะเป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังรายสำคัญของโลก แต่ในช่วง 2566-2568 มูลค่าการส่งออกมันสำปะหลังเฉลี่ยต่อตันของไทยมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2566 มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ย 14,704 บาทต่อตัน เพิ่มขึ้นเป็น 16,974 บาทต่อตัน ในปี 2567 และลดลงเหลือเพียง 11,515 บาทต่อตัน ในปี 2568 ทำให้อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาลดลง ร้อยละ -11.5 สะท้อนให้เห็นว่าไทยยังคงพึ่งพาการส่งออกวัตถุดิบขั้นต้นเป็นหลัก และยังไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปได้อย่างเต็มศักยภาพ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาราคามันสำปะหลัง ในปี 2568 หัวมันสำปะหลังสดมีราคาเฉลี่ยเพียง 1.71 บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่การแปรรูปเป็นแป้งมันดิบจะมีราคาส่งออกเฉลี่ย 14.41 บาทต่อกิโลกรัม และจากงานวิจัย เรื่อง “Development of Bioplastics from Cassava toward the Sustainability of Cassava Value Chain in Thailand”¹ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การนำมันสำปะหลังมาแปรรูปเป็นพลาสติกชีวภาพประเภท PLA/TPS Blend (พลาสติกชีวภาพที่ผสมระหว่างพลาสติกชีวภาพที่สกัดมาจากพืช (Polylactic Acid: PLA) และเทอร์โมพลาสติกสตาร์ช (Thermoplastic Starch: TPS) ที่มาจากมันสำปะหลัง) สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงกว่าวัตถุดิบถึง 14.8-22 เท่า โดยมีราคาประมาณ 2.23-2.50 เหรียญสหรัฐต่อกิโลกรัม หรือราว 80-90 บาทต่อกิโลกรัม

¹ ผลงานวิจัย โดย ผศ.ดร.อภิษฎา สีสาวณิกกุล และ รศ.ดร.รังรอง ยกสำน คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นายันทพงษ์กล่าวเพิ่มเติมว่า มูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่ได้เกิดขึ้นที่สินค้าเกษตรขั้นต้น แต่เกิดในขั้นการแปรรูปและอุตสาหกรรมปลายน้ำ แม้ปัจจุบันพลาสติกชีวภาพจะมีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 0.5 ของการผลิตพลาสติกทั่วโลกที่มีปริมาณรวมกว่า 431 ล้านตันต่อปี แต่ตลาดมีแนวโน้มเติบโตเร็วจากกระแสเศรษฐกิจสีเขียว มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และความต้องการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล ทั้งนี้ European Bioplastics ตัวแทนกลุ่มผู้ค้าสำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในยุโรป คาดการณ์ว่ากำลังการผลิตพลาสติกชีวภาพทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 2.31 ล้านตันในปี 2568 เป็น 4.69 ล้านตันในปี 2573 หรือเติบโตเฉลี่ยประมาณร้อยละ 15 ต่อปี

นายกสมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย (นายชานนทร์ พันธุ์สินธุ์) ให้ความเห็นว่า กำลังการผลิตพลาสติกชีวภาพของไทยในอนาคตมีโอกาสที่จะเติบโตเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากจีน เนื่องจากแนวโน้มการลงทุนของภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศที่ขยายตัวต่อเนื่อง คาดว่าภายในปี 2571 ไทยจะมีกำลังการผลิตพลาสติกชีวภาพประมาณ 400,000 ตันต่อปี ทั้งนี้ ประเทศไทยควรมีการกำหนดมาตรฐานสัดส่วนขั้นต่ำในการใช้พลาสติกชีวฐาน (Bio-based Bioplastic) ภาคสมัครใจ (Voluntary Standard) เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติภายในประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับพลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Certified Compostable Bioplastic) มากขึ้น อาทิ พิล์มคลุมดิน แก้วพลาสติก และแคปซูลกาแฟ เพื่อสร้างตลาดรองรับภายในประเทศและช่วยเชื่อมโยงประโยชน์จากอุตสาหกรรมสู่ภาคเกษตรได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผอ.สนค. กล่าวทิ้งท้ายว่า “ไทยไม่ได้เป็นเพียงผู้ผลิตวัตถุดิบสำคัญทางการเกษตร แต่มีโอกาสที่จะพัฒนาก้าวสู่การเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพที่สำคัญของโลก ซึ่งไม่เพียงตอบโจทย์ด้านสิ่งแวดล้อม แต่เป็นโอกาสในการยกระดับสินค้าเกษตรขั้นต้นไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ช่วยสร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้เกษตรกร ผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพแบบครบวงจรภายในประเทศ และเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวของโลก”

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
1 กรกฎาคม 2569

ที่มา:

1. FAO Stat, Top 10 Country Production of Cassava, fresh, https://www.fao.org/faostat/en/#rankings/countries_by_commodity
2. คัดค้า.com, แดชบอร์ดสินค้าเกษตรมันสำปะหลัง, https://xn--42ca1c5gh2k.com/data/?tab=dashboard&_cat=cassava&_iframe_ids=14648
3. UKHI, Bioplastics Market report 2025-2030, <https://ukhi.com/bioplastics-market-report-2025-2030/>
4. European Bioplastics, BIOPLASTICS MARKET DEVELOPMENT UPDATE 2025, <https://www.european-bioplastics.org/market/>